

Diagnòstic comunitari del barri de la Sagrada Família

Idees i propostes principals

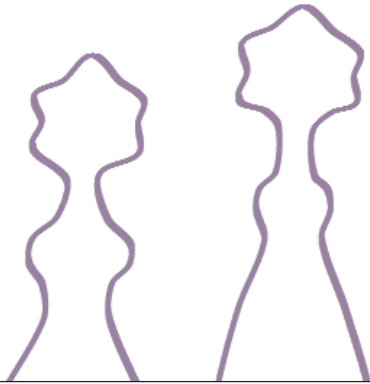

ÍNDEX

- 3 Com veiem el nostre barri?**
- 4** El barri de les persones
- 5** Els serveis i equipaments
- 6** La vida associativa
- 7** L'espai públic i la convivència
- 8** Condicions de vida: economies i ocupació
- 9** Desenvolupament, comerç i promoció econòmica

- 10 I ara, què podem fer?**
- 10** Organitzar-nos, per començar...
- 11** Línies de treball transversals
- 13** Àmbits de treball
- 15** Espais de treball

A continuació presentem les principals idees que s'han anat elaborant en el procés de Diagnòstic comunitari del barri de la Sagrada Família. Aquest procés és fruit de la iniciativa de la Coordinadora d'Entitats i de l'Associació de Veïns i Veïnes que, amb l'Ajuntament de Barcelona i la Generalitat de Catalunya, impulsen el desenvolupament d'un Pla Comunitari per al barri. L'objectiu d'aquest procés és promoure noves dinàmiques, espais i eines que ajudin a construir un millor barri per viure-hi. Entre el juliol de 2007 i el maig de 2008 s'ha desenvolupat un treball d'anàlisi, dinamització i debat que ha mobilitzat més de 190 persones procedents d'entitats, institucions i ciutadania per elaborar aquesta visió compartida del barri.

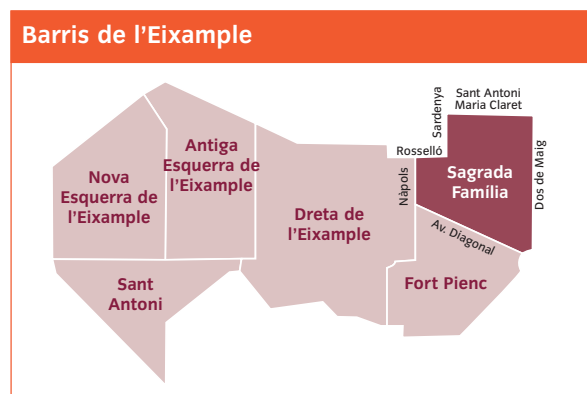
Com veiem el nostre barri?

El **barri de la Sagrada Família** és un dels sis barris que conformen el districte de l'Eixample de Barcelona. Té els seus orígens al territori on antigament es trobava el barri de Poblet del desaparegut terme municipal de Sant Martí de Provençals. Sagrada Família és, en l'actualitat, un territori singular i un dels barris més reconeguts del centre de la ciutat.

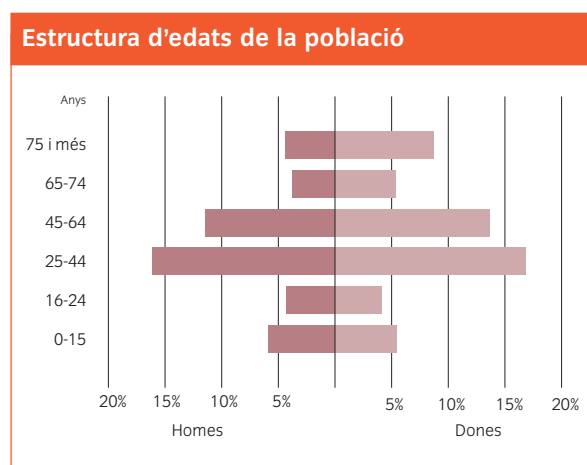
Actualment al barri hi viuen 52.185 persones que representen un 3,25% de la població total de Barcelona. Amb 1,04 km² esdevé el barri més densament poblat de la ciutat.

Si ens fixem en l'estructura d'edats de la població, observem un elevat percentatge de gent gran (22,24%) superior al de la resta de la ciutat (20,51%). També l'índex d'envelliment presenta valors més alts als del districte i la ciutat.

Més de la meitat de la població que viu al barri és de la mateixa ciutat de Barcelona i un 16,8% de la població total és estrangera. La majoria de les persones que van venir de fora de Catalunya van arribar abans de la dècada dels vuitanta, tot i que un 22,7% ho van fer a partir dels anys noranta.

Font: www.bcn.cat.

font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Estadística de Barcelona (lectura padró 30/06/07).

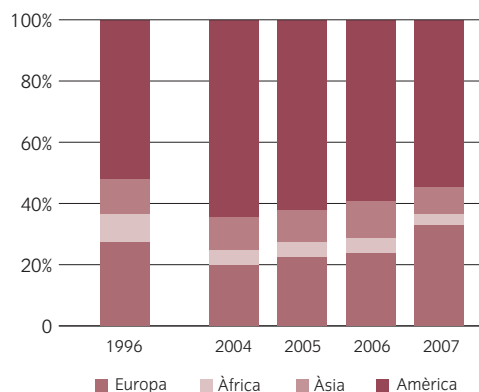
El barri de les persones

L'elevat percentatge de **gent gran** que viu al barri fa que es tracti d'un col·lectiu molt present al dia a dia d'aquest territori. D'una banda, hi ha un ampli nombre de persones grans que són autònomes, amb recursos i temps de lleure que els permet participar de l'Espai de Gent gran o de les activitats programades als equipaments i les entitats, tot i que aquesta oferta d'activitats, en ocasions, no sempre cobreix tota la demanda. I de l'altra, es detecten situacions de persones grans molt vulnerables socialment i econòmicament (especialment, per solitud o dependència sociosanitària i d'accessibilitat). En aquest sentit cal un treball preventiu i comunitari, i un major desplegament de recursos del que és previst que doni resposta a les seves necessitats, sense que això impliqui que s'hagin de traslladar de residència i *trencar* amb el barri.

El nombre de **persones estrangeres immigrades** al barri s'ha estabilitzat en un 16,8% (una mica per sota de la mitjana de la ciutat) i el seu origen és majoritàriament llatinoamericà. Es valora que moltes de les persones immigrades s'agrupin en diversos col·lectius i que una part d'aquests mantinguin el carrer com a espai viu de relació. Tot i així, des del punt de vista associatiu, escolar i de serveis, es troben a faltar eines i recursos que possibilitin l'apropament, el coneixement i el suport mutu.

Per altra banda, també s'identifiquen dificultats socials i econòmiques relacionades amb qüestions d'estrangeria ("papers"), conciliació de vida laboral i familiar i manca de xarxa social.

Origen de les persones estrangeres

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Estadística de Barcelona (30/06/2007).

El barri compta amb la presència d'associacions i col·lectius de **gent jove**, com ara l'esplai, l'Ateneu o els agrupaments escoltes, que duen a terme una important tasca comunitària. Tot i aquesta activitat associativa, es destaca una manca d'espais públics, equipaments i programacions específicament juvenils que permetin disposar d'espais de trobada, d'oci o de lleure, fet que contribueix a la invisibilitat pública dels joves del barri.

Els serveis i equipaments

Els darrers anys hi ha hagut un important increment dels equipaments públics del barri tot i que —encara— hi ha necessitats per atendre. Així, a més de les necessitats ja exposades de la gent gran i els joves, cal afegir-hi la necessitat de completar el mapa escolar. A banda de les escoles bressol compromeses a l'Illa Myrurgia es necessita un institut. Tot i que ja se n'ha previst la construcció d'un al districte, gran part de la ciutadania demana que el construeixin al barri.

Es coincideix en valorar positivament els equipaments, serveis i professionals per la seva qualitat i adequació. S'apunta però la necessitat d'una bona dotació de recursos i la coordinació entre ells com a aspectes clau per al seu bon manteniment i la resposta a l'important demanda per part dels veïns i veïnes.

S'assenyala també una gran compartimentació dels recursos i serveis, de manera que el seu funcionament quotidià i del dia a dia no sempre respon a una planificació més integral.

D'altra banda, els projectes comunitaris que actualment desenvolupen els serveis són nombrosos, es treballa en clau preventiva i, en general, existeix un contacte fluid entre ells. Tot i així, s'apunta la necessitat de poder comptar amb referents que impulsin el treball comunitari i aprofitin les dinàmiques de treball en xarxa.

La vida associativa

El barri compta amb una important riquesa d'entitats que s'ha vist ampliada els últims anys, tant de temàtiques i àmbits, com de col·lectius implicats. Es destaca la seva recent articulació en forma de Coordinadora, fonamentalment per l'impuls de l'Associació de Veïns i Veïnes. Aquest treball en xarxa entre les entitats presenta com a repte la seva consolidació i la necessitat de generar una major implicació per part de les diferents entitats. Aquest fet resultarà fonamental perquè les entitats facin seus els nombrosos projectes que s'estan impulsant i s'hi impliquin activament.

D'altra banda, des d'aquest teixit associatiu es posa de manifest les dificultats per aconseguir que més persones del barri les coneguin, participin i s'impliquin en les entitats i les seves activitats. Des de les associacions i des de diversos equipaments s'assenyala la dificultat per arribar tant a la ciutadania (com comunicar, com implicar-la...) com a col·lectius específics (on trobar-los, què els interessa...).

Es destaca també que la configuració de l'espai públic i les normatives respecte al seu ús tampoc faciliten que pugui ser més utilitzat per fer-hi les seves activitats. En conseqüència les activitats ciutadanes que es duen a terme als carrers del barri són limitades exceptuant-ne la Festa Major.

Les relacions entre les entitats i l'Ajuntament poden qualificar-se de cooperació vigilant. És a dir, des de la cordialitat i la cooperació quotidiana, es fa un acurat seguiment dels diversos acords assolits en relació amb les necessitats del barri.

Els canals de participació ciutadana es basen en relacions directes amb les associacions de l'àmbit corresponent, exceptuant-ne el Consell de Barri, que ha acabat esdevenint una mena d'audiència pública. Tot i l'adaptació de gran part dels agents participants a les dinàmiques dels espais existents, els seus ritmes i funcionament no promouen un treball estable i compartit.

L'espai públic i la convivència

El barri de la Sagrada Família és un reconegut lloc del centre de Barcelona. Si bé pot semblar que la vida del barri gira al voltant del Temple, són els eixos d'equipaments i vianants –del barri o zones limítrofes– els que acullen la vida quotidiana de la població.

La ubicació i els transports públics fan que el barri estigui molt ben comunicat, però per contra presenta dificultats de configuració urbana ja que la importància dels seus carrers dificulta poder donar continuïtat i ampliar els trams de vianants. Hi ha un elevat volum de trànsit, tant de pas de vehicles privats, com dels autobusos turístics que tenen el Temple com a destinació i els nivells de contaminació, a l'Eixample, estan per sobre de la mitjana de l'Àrea metropolitana.

La majoria de les voreres del barri són amples i es troben en bon estat, i algunes persones el defineixen com un barri confortable. Alhora, però, alguns dels espais de trobada i relació no es viuen com a tals:

- Dues de les cinc places del barri estan situades al voltant del Temple, però la seva configuració així com la massiva presència de turistes, fan que els seus **usos i condicions** no es corresponguin amb les funcions esmentades.
- Els interiors d'illa que es recuperen com a places presenten una **limitació horària i d'usos** per compatibilitzar-les amb les demandes de tranquil·litat dels veïnats propers.

La zona dels Encants configura una àrea del barri diferenciada no tant físicament sinó, més aviat, d'identificació i de dinàmiques específiques que, amb el futur projecte urbanístic de les Glòries, s'esperen transformar; generant una centralitat complementària.

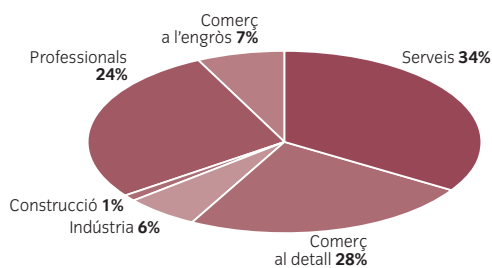
Condicions de vida: economies i ocupació

La qualitat de vida i el desenvolupament del barri de la Sagrada Família es manté per damunt de la mitjana de ciutat, però entre les més baixes dels barris de l'Eixample. Les dificultats que presenten els col·lectius amb característiques econòmiques menys favorables (pensionistes, "milleuristes", etc.), formen part d'una realitat social més àmplia i pràcticament generalitzada, en relació amb l'evolució del mercat de l'habitatge, els salaris i el poder adquisitiu de les famílies.

Existeix un augment relatiu dels preus de l'habitatge al barri, però els valors absoluts no superen els valors del conjunt del districte ni de la ciutat (tant de venda com de lloguer), i els percentatges de variació també són similars. Pel que fa a la situació al barri, destaca l'augment relatiu dels preus de lloguer dels habitatges de segona mà en un 115,6% entre el 2000 i el 2007, sensiblement per damunt de la variació del conjunt del districte (115,2%) i de la ciutat (95,8%).

L'ocupació al barri és molt similar a les mitjanes de districte i per damunt dels percentatges de ciutat, tot i haver-hi algunes excepcions. Predomina el perfil de tècnic i professional (40%), que se situa per sota la mitjana de districte (45%) però per damunt de la de ciutat (39,5%).

Grans sectors d'activitat

Font: elaboració pròpia a partir de dades del Departament d'Estadística de Barcelona. *L'Eixample en xifres*. 2006.

Entre la població no activa, convé destacar com el conjunt del districte i també el barri es diferencien de la resta de la ciutat pels percentatges de jubilats i pensionistes que superen en uns 2 punts la mitjana de ciutat (20,7% al barri i 18,7% a la ciutat).

La sanitat, el comerç i el turisme destaquen com a sectors amb una activitat professional per damunt del districte i de la ciutat. Alhora, les activitats jurídiques, financeres i d'assegurances són les que presenten un major volum d'ocupació al barri.

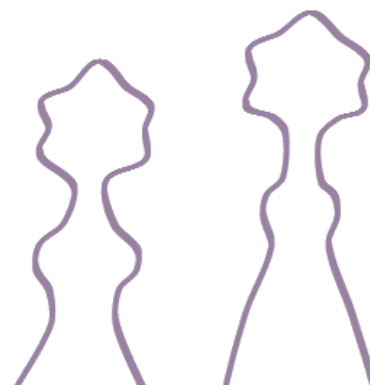
Desenvolupament, comerç i promoció econòmica

Si bé totes les persones participants identifiquen el barri amb el Temple de la Sagrada Família i no es qüestionen l'obra, el model turístic i les afectacions que aquest fet implica generen malestar a diversos agents del barri. Alguns comerciants del barri apunten que l'atracció turística del Temple de la Sagrada Família genera una activitat econòmica concentrada al voltant del temple i que no repercuteix prou en el desenvolupament comercial del barri.

El teixit comercial de la Sagrada Família es dedica fonamentalment al comerç al detall, mantenint el seu perfil de barri en diversos tipus d'activitats. El sector del comerç és el segon sector d'activitat amb un 28,2% del total de l'activitat econòmica al barri. Tot i això, la ciutadania aprecia una tendència a la substitució del petit comerç i s'hi apunten causes com la pressió dels supermercats i altres àrees comercials properes, l'augment dels costos de lloguer dels establiments, la pressió de l'activitat turística al barri i els models de consum actuals.

El repte que es plantegen les diferents associacions de comerciants existents és com aprofitar, potenciar i promocionar l'atractiu de la zona sense renunciar a la seva dimensió de barri, fet que ha comportat tractar d'organitzar-se en forma de Federació.

I ara, què podem fer?

Organitzar-nos, per començar...

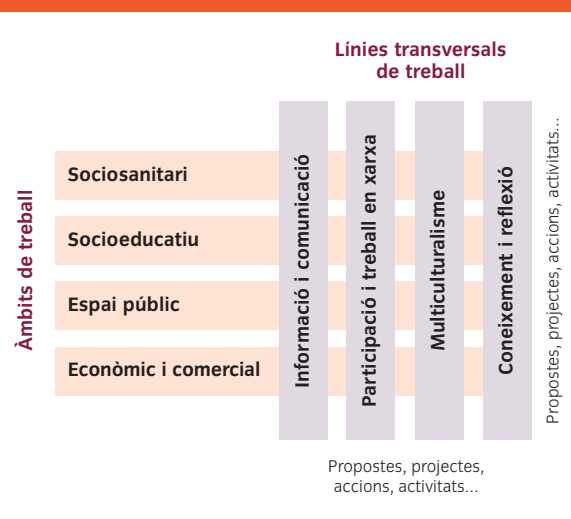
El diagnòstic comunitari ens ha permès compartir una visió del barri identificant aquells aspectes que pensem que cal potenciar, millorar, canviar..., i també ens ha fet veure que, plegats, podem arribar molt més lluny.

Ara volem passar a l'acció conjuntament, treballant per allò que ens il·lusiona o ens preocupa, i ho farem compartint espais, creant nous projectes, donant suport a activitats...

Per tal de poder-nos organitzar i donar coherència al nostre treball, dels resultats del diagnòstic hem identificat el que poden ser alguns dels àmbits de treball i les línies estratègiques del Pla. Es tracta d'una proposta d'estructura a partir de la qual puguem començar a teixir l'entramat del Pla, creant comissions i grups de treball, consolidant noves formes d'actuar i relacionar-nos...

Així doncs, el document que us presentem a continuació agrupa els resultats obtinguts i ens orienta cap a l'acció. També recull algunes de les actuacions i propostes que hi heu anat aportant al llarg d'aquest procés i que poden consolidar-se en projectes del Pla.

Línies i àmbits de treball del Pla Comunitari

Línies de treball transversals

AMB MÉS DIFUSIÓ, FEM BARRI

Informació i comunicació

Crear i consolidar estratègies de difusió i comunicació al barri que permetin apropar els recursos existents a tota la població; fomentar la identificació amb el barri, la difusió de les activitats associatives, el treball en xarxa; i arribar més i millor a la ciutadania.

La promoció de la comunicació, interna i externa, ha de ser un element clau del Pla.

Algunes propostes que podríem treballar des d'aquesta línia:

- Optimitzar i potenciar els canals de difusió existents al barri: butlletí de l'Eixample, pàgina web del barri, mitjans de comunicació locals, circuits interns...
- Centralitzar la informació mitjançant la coordinació de bases de dades.
- Elaborar una guia de recursos del barri amb la participació dels agents implicats.

AMB MÉS PARTICIPACIÓ, FEM BARRI

Participació i treball en xarxa

Potenciar l'intercanvi entre entitats del barri a través de la Coordinadora, impulsar noves formes de participació veïnal, donar suport als projectes comunitaris, i apostar per espais de relació i projectes compartits que ens permetin abordar les necessitats detectades al diagnòstic.

És la línia que ha de fonamentar el Pla i les propostes d'actuació basades en un treball generador de corresponsabilitat i implicació.

Algunes propostes que podríem treballar des d'aquesta línia:

- Promoure pràctiques de bon veïnatge com els bancs del temps, el 'projecte mare' o accions intergeneracionals d'intercanvi.
- Crear una borsa de voluntariat social amb informació específica sobre les entitats i els seus projectes.
- Promoure el treball conjunt entre els diversos agents que treballen en l'àmbit socio sanitari.
- Promoure l'optimització dels equipaments existents com a espais comunitaris, per fer-hi activitats, trobades o per usar-los com a espais de magatzem.
- Implicar i corresponsabilitzar els professionals, les famílies i la comunitat en general com a agents educatius.

AMB LA DIVERSITAT, FEM BARRI

Multiculturalisme

Promoure intervencions adreçades a facilitar l'acollida i la inclusió dels nous veïns en tots els àmbits (escolar, espai públic, xarxa associativa, accés a recursos i serveis, formació), i fomentar actuacions que promoguin la convivència multicultural al barri.

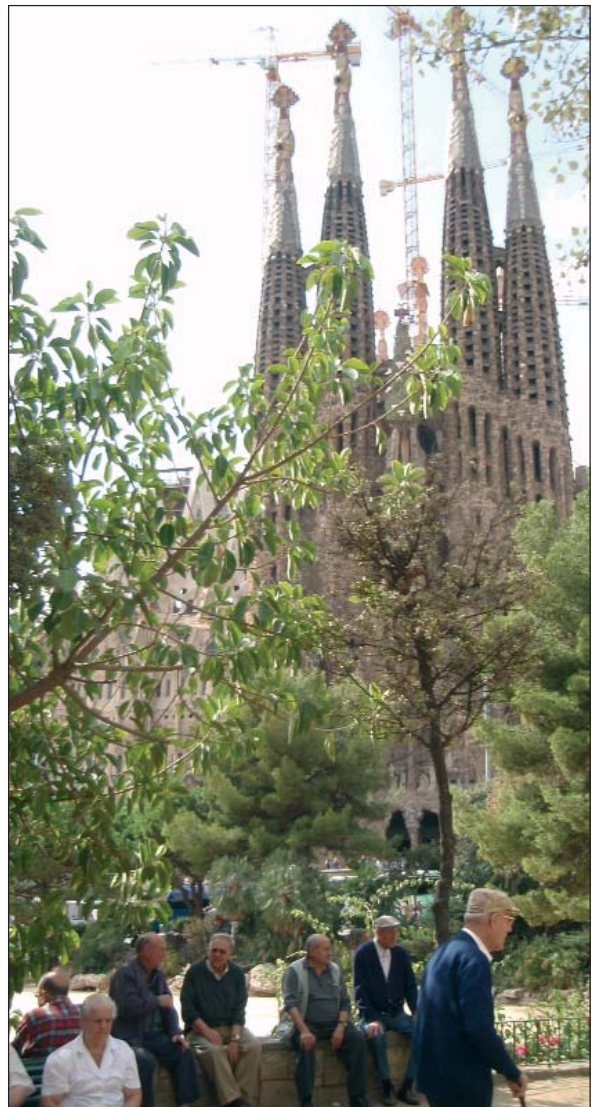
Algunes propostes que podríem treballar des d'aquesta línia:

- Elaborar una guia d'acollida que faciliti les informacions bàsiques sobre el barri, les seves entitats, recursos i esdeveniments.
- Desenvolupar accions formatives per als i les professionals que treballen als serveis del barri amb l'objectiu d'orientar el seu paper en l'atenció de la nova realitat multicultural.
- Potenciar la participació de persones nouvingudes a les associacions del barri i fomentar l'obertura de les entitats veïnals a la creixent diversitat d'interessos ciutadans.
- Abordar nous mecanismes i recursos per a la gestió de l'acollida i la promoció de les relacions interculturals als centres educatius del barri.

CONEIXENT, FEM BARRI

Coneixement i reflexió: l'observació permanent

La recollida i l'anàlisi d'informació continuada sobre el barri que ens permeti actuar de manera proactiva. El seguiment i l'avaluació de l'impacte dels projectes sobre el barri i els col·lectius destinataris, i del procés comunitari en el seu conjunt. Mantenir el diagnòstic viu.

Àmbits de treball

AMB ELS COL·LECTIUS, FEM BARRI

Sociosanitari

Activar estratègies d'intervenció conjunta en les necessitats detectades dins d'aquest àmbit. Amb el col·lectiu de gent gran, abordar les situacions de vulnerabilitat, treballar per la promoció de l'autonomia personal o potenciar el seu paper com a ciutadans actius en la vida social del barri.

Algunes propostes que podríem treballar des d'aquest àmbit:

- Elaborar un diagnòstic específic i integral de la situació de la gent gran al barri.
- Potenciar l'assistència domiciliària i millorar-la amb iniciatives com borses de voluntaris, pisos adaptats o treball de 'porta a porta'.
- Fomentar accions formatives per al voluntariat que treballa amb aquest col·lectiu.
- Promoure activitats intergeneracionals al barri.

Socioeducatiu

Una de les línies de treball d'aquest àmbit podria ser la promoció del lleure jove: fer visibles les necessitats i demandes dels i les joves del barri i abordar-les comptant amb la implicació dels membres de la comunitat educativa i els col·lectius joves. Promoure mecanismes i espais que els permetin participar i/o desenvolupar activitats de caire lúdic posant en valor la dimensió socioeducativa del lleure.

Algunes propostes que podríem treballar des d'aquest àmbit:

- Promoure o recolzar activitats de lleure juvenil adequades als seus interessos i a les seves necessitats (oferta esportiva, musical, cultural, d'oci nocturn).
- Donar suport als col·lectius que realitzen activitats per a joves.
- Facilitar que els i les joves puguin disposar d'espais d'accés lliure on poder-se reunir o fer activitats esportives.

AMB L'ESPAI PÚBLIC, FEM BARRI

Espai públic

Treballar per l'espai públic en tant que espai de convivència, d'iniciatives comunitàries, d'intercanvi.

Així, la recuperació i millora de places i parcs, la promoció d'espais públics alternatius, l'adequació de zones per a diferents usos i col·lectius, la millora de la mobilitat i l'accessibilitat o la promoció d'activitats associatives al carrer poden conduir-nos a un barri més sostenible socialment i urbanísticament.

Algunes propostes que podríem treballar des d'aquest àmbit:

- Promoure un procés participatiu per abordar i millorar l'estat i la configuració de les places Sagrada Família i Gaudí, la prioritització de vianants per l'avinguda Gaudí i el carrer Provença.
- Impulsar un projecte de dinamització dels terrats dels veïns i les veïnes.
- Recuperar el projecte dels "camins escolars".
- Promoure el treball conjunt per a un bus de barri que connecti els principals serveis i equipaments.

AMB EL COMERÇ, FEM BARRI

Econòmic i comercial

La dinamització del comerç de barri a través del suport a l'associacionisme comercial, la promoció d'iniciatives comunitàries entre entitats i botiguers, el suport a accions d'assessorament i informació o l'anàlisi de les potencialitats comercials del territori.

Espais de treball

Amb la informació recollida al llarg d'aquest procés i les propostes que tots vosaltres hi heu anat aportant podem imaginar uns primers espais d'intercanvi i treball formats per tots aquells qui compartiu les mateixes inquietuds per un determinat tema.

Cal que entre tots decidim com volem donar forma a aquests espais, quins projectes volem impulsar o com ens volem organitzar. **T'hi sumes?**

Informació i comunicació

Taula de comunicació: neix de la necessitat d'estar més informats, comunicar-nos entre els qui fem el barri, donar a conèixer les nostres activitats...

Multiculturalisme

Taula grup d'interacció multicultural: Espai de treball que neix per impulsar accions de promoció de la convivència intercultural, emprendre projectes d'acollida...

Sociosanitari

Taula de gent gran: espai de professionals i veïns que volen treballar per la qualitat de vida de les persones grans del barri.

Socioeducatiu

Taula de lleure jove: espai des del qual es poden promoure o recolzar accions dirigides als joves.

Econòmic i comercial

Taula de dinamització comercial: espai que sorgeix per impulsar accions de dinamització comercial que ajudin a la promoció del barri i del seu comerç.

Espai públic

Taula per l'espai públic: apostar per un entorn de qualitat, de què poder gaudir, un espai des d'on impulsar accions comunitàries...

**... i altres línies de treball, espais, projectes...
En parlem?**

Pla Comunitari de la Sagrada Família

Padilla, 210, baixos
Tel. 93 265 36 45
pcsagradafamilia@gmail.com
www.barrisagradafamilia.org

Impulsors:

Amb el suport tècnic de:

Amb la col·laboració de:

Ajuntament de Barcelona
Eixample

Ajuntament de Barcelona
Acció Social i Ciutadania